

Ihmiset ovat lahjoja

Vapaaehtoiskeskus Pysäkki
1994 - 2009

LUKIJALLE

Vapaaehtoiskeskus Pysäkin 15-vuotishistoriikin kokoaminen ja kirjoittaminen oli mielenkiintoista ja vaikeaa. Mielenkiintoista se oli siksi, että vapaaehtoisena olin seurannut Pysäkin vaiheita yli 10 vuotta ja oli mieluisaa kerrata niitä sekä tietää lisää. Vaikeaksi kirjoittamisen tekivät valinnat: mitä tallennan paperille, mikä joutaa jäädä arkistoihin. Lähihistoriaa tulee tarkastelleeksi pienten yksityiskohtien ja henkilökohtaisten mieltymysten perusteella, vasta aika antaa asioille niille kuuluvan arvon.

Historiikki on kirjoitettu niille, jotka tutustuvat Pysäkkiin lukemalla tekstini sekä vapaaehtoisille ja Pysäkin ystäville. Ensin mainituille tarjoan kokonaiskuvaa Pysäkin toiminnasta, edellytyksistä ja voimavaroista. Jälkimmäisille kerron tapahtumista ja yhteisistä tekemisistä herättääkseni heissä muistoja sekä osallisuutta.

Vapaaehtoiskeskus Pysäkki syntyi 1990-luvulla huojentamaan taloudellisen laman tuomaa aineellista ja henkistä ahdinkoa. Lama ohitettiin, mutta toisista välittämisen ja naapuriavun tarve jäi. Pysäkillä oli ja on yhteiskunnallinen tilaus. Sen vapaaehtoiset, pitkään toimineet ja tulokkaat, haluavat antaa apuaan sekä tuottaa iloa kaiken ikäisille kaupunkilaisille, eritoten ikääntyneille ja yksinäisille. Vapaaehtoiset sanovat, että antaessaan aikansa toisille he samalla toimivat itsensä hyväksi - työstä jopa saa enemmän kuin pystyy antamaan. Tästä ajatuksesta syntyi historiikin nimi, Ihmiset ovat lahjoja.

Haastattelin kolmeatoista Pysäkin hyvin tuntevaa henkilöä. Ilahduin saamistani hienoista vastauksista. Ne olivat erilaisia ja kuitenkin samansuuntaisia: Pysäkin työ on arvostettua, vaikuttavaa ja antoisaa. Se on osa hämeenlinnalaisista palvelujärjestelmää ja näkyvin osa seurakunnan diakoniatyötä.

Olen käyttänyt tekstieni johdatuksena tunteita herättäviä ajatelmia, sanontoja ja sananlaskuja, jotka ovat peräisin Pysäkistä kertovista artikkeleista, tiedotteista, PysäkkiAviisista ja Kootuista kynäyksistä. - Vapaaehtoistyö on järjen ja tunteen asia. Niistä yhdessä syntyy halu tekemiseen ja sen jatkamiseen.

Kotikaupungissamme asuvalla runoilija ja kuvataiteilija Maija Paavilaisella on taito sanoa asiat lyhyesti ja osuvasti. Seuraavassa hänen ajatuksensa:

”Meidät on tarkoitettu tukemaan ja tukeutumaan”

Hämeenlinnassa elokuun 3. päivänä 2009

Pirjo-Liisa Vilenius

SISÄLLYS

ARKITEOT MUUTTAVAT MAAILMAA	4
Päivä Pysäkillä	
1. LÄHIMMÄISPALVELUA JA OSALLISUUTTA	7
2. KOKEILUHANKE 1.8.1994 - 31.12. 1996	13
3. JATKOAIKA 1.1.1997 - 31.12.1999	25
4. UUDELLE VUOSIKYMMENELLE, PYSÄKKI 2000-2009 ..	33
5. VAPAAEHTOISKESKUS PYSÄKKI 15 V	55
Haastattelut:	
Eskolin Heli	
Kontio Anu	
Kröger Tiina	
Mertanen Terttu	
Metsänen Mikko	
Mikola Leena	
Pasma Marko	
Raitaranta Airi	
Ranta Ilkka	
Ratava-Laine Arja	
Savander Riitta	
Sutinen Ritva	
Tähtinen Heli	
6. KOULUTUS 1994 - 2009	66
7. TIEDOTUS 1994 - 2009	67
8. PYSÄKIN TOIMIHENKILÖT 1994 - 2009	68
9. VAPAAEHTOISET 1994 - 2008	69
10. VAPAAEHTOISTEN NIMEÄMISET	69
11. PYSÄKIN KULTTUURIKAARI RY.....	70
12. LÄHTEET	73

Vapaaehtoiskeskus Pysäkki

- On kaikenikäisten hämeenlinnalaisten kohtaamispaikka kaupungin ydinkeskustassa.
- Perustettu 22.8.1994.
- Taustayhteisöjä ovat Hämeenlinnan kaupunki ja Hämeenlinna-Vanajan seurakunta.
- Tarjoaa apua ja turvaa, ilo ja mahdollisuuksia.
- Vastaa ihmisten tarpeeseen toimia ja olla avuksi.
- Tukee ja täydentää kunnan peruspalveluja.
- Aktivoi asukkaita vuorovaikutteisesti toimimaan yhteiseksi iloksi ja hyödyksi.

Vapaaehtoiskeskus Pysäkin toiminnasta vastaa palkattujen työntekijöiden lisäksi suuri, koulutettu vapaaehtoisten joukko.

Päivä Pysäkillä

On torstai, 26. päivä helmikuuta 2009. Valot loistavat Vapaaehtoiskeskus Pysäkin kaari-ikkunoista jo kello 7.30. Maija-emäntä alkaa työpäivänsä siivoamalla vapaaehtoiskeskuksen tilat. Tänään on vuorossa myös salin lattian vahaus.

Kello 8.30 soi ovikello. Hanne, joka työskentelee Pysäkillä kaksi päivää viikossa, saapuu työpaikalleen, sitten Mirja ja vielä vahtimestarin tehtäviä hoitava Veli. Myös keskuksen toimihenkilöt, toiminnanohjaaja Arja Ratava-Laine ja palvelusihteeri Leena Mikola, saapuvat työhuoneisiinsa. Diakoni Marko Pasma on aamupäivän rippikoululeirillä ja saapuu Pysäkille puolen päivän maissa. Kaksivuotisen kehittämisprojektin vastuuhenkilö, diakoni Lauri Nurmi, on talvilomalla.

Kello 9 soi jälleen ovikello ja sisään astuu ensimmäinen vapaaehtoinen, kohta toinen. He suuntaavat askeleensa alakertaan tekemään tilkkutöitä. Seuraava tulija on emäntävuorolainen, joka ensitöikseen pistää kahvipannun porisemaan ja kattaa kahvipöydän. Muutama minuuttia vaille kymmenen hän avaa oven ja samassa kahvihuoneeseen astuu kaksi miestä. Toinen istahtaa "kantapöytä", toinen suuntaa kulkunsa Arja Ratava-Laineen huoneeseen. Vapaaehtoiskeskus Pysäkki on herännyt uuteen aamuun, kuten jo lähes 15 vuotta.

Kahvilassa viihdytään

"Kantapöydässä" istuva mies saa seuraa leskirouvasta. He vaihtavat kuulumisia ja jäävät yhdessä odottelemaan muita vakituisia Pysäkillä kävijöitä. Mies, Vantaalta Hämeenlinnaan muuttanut eläkeläinen, istuu päivittäin pöydän ääressä seurustellen ja välillä korttia pelaillen. Hän sanoo saavansa Pysäkiltä virkistävää seuraa ja kehuu Pysäkkiä henkisesti hyväksi paikaksi, jossa kohtaa ystävällisyyttä ja saa elämänsä laatua. Rouva sanoo olevansa yksinäinen ja löytävänsä Pysäkiltä kaipaamaansa juttuseuraa. Päivittäinen kävelymatka Hätilästä Pysäkille ja takaisin pitää rouvaa kunnossa. "Kantapöytä" istahtaa vielä pari miestä. Toinen lukee päivän lehteä ja toinen näpelöi käsissään huuliharppua. Pyynnöstä hän lupaa soittaa, jos muut

kahvilavieraat eivät häiriinny. "Lapin äidin kehtolaulu" hiljentää hetkeksi iloisen puheensorinan.

Ikkunaseinän viereisellä pöydällä on shakkilauta ja sen ääressä kaksi miestä pelaa keskittyneesti peliä. "Shakkikerho" on toiminut jo useita vuosia torstaisin, joskus useamminkin viikossa. Pelaajat ovat tyytyväisiä hyvään pelipaikkansa. Kohta joukko kasvaa kahdella miehellä, joista toinen on alle 20-vuotias.

Lehden lukija asettuu hieman syrjemmälle keskittyäkseen lukemiseen. Joku asiakkaista ostaa käsityönäyttelystä pannulappuja ja emäntävuorolainen saa ostoksesta neljä euroa käsityökerhon kassaan. Netti-pisteessä, pienen särmin takana, kahvilavieras maksaa laskujaan. Toiminnanohjaaja tuo "kantapöytä" ison pinkan Pysäkin kuukausiohjelmia ja pyytää istujilta ystävällisesti apua: esitteet tulisi taitella. Työhön käydään halukkaasti ja pian neljän hengen porukalla työ on tehty.

Pieniä pulmia ratkaistaan salin puolella, isot toimihenkilöiden työhuoneissa. Kahvia juova rouva tiedustelee kahvilassa olijoilta, kuka henkilö terveyskeskuksessa vastaa vanhusten asioista. Paikalla oleva vapaaehtoinen soittaa välittömästi terveyskeskukseen ja selvittää asiaa. Kolmen puhelinsoiton jälkeen nimi ja puhelinnumero ovat tiedossa. Toinen rouva tiedustelee, voisiko Pysäkki suhteillaan saada vapaaehtoisille huokeita kuntosalilippuja. Sitäkin asiaa luvataan selvittää.

Kello 11 korvilla ovi avautuu tiheään. "Vanhat toverit" kokoontuvat kuulemaan Arja Ratava-Laineen Pysäkin esittelyä ja juovat sitä ennen kahvit. Historiikin kirjoittaja esittelee heille professori Sirkka-Liisa Kivelän liikkeellepanemaa kansalaisadressia. Sillä vedotaan valtioneuvostoon, jotta maahamme perustettaisiin vanhusten oikeuksia puolustava vanhusasiamiehen virka. Esittely saa läsnäolijoilta suopean vastaanoton ja adressi kulkee mieheltä miehelle. "Vanhat toverit" tietävät, että vain osallistumalla voi vaikuttaa.

Puolen päivän aikaan saapuu paikalle diakoni Marko Pasma, jota odottelee pöydän ääressä mieshenkilö, edessään tietokone. He ryhtyvät yhdessä suunnittelemaan kesän rippikouluohjelmaa.

Hanna, Mirja ja Maija valmistavat muiden töittensä ohessa keittoaterian, jota vuorollaan nauttivat "tilkkukerholaiset", henkilökunta ja työvuorossa olevat vapaaehtoiset.

Ohjelmahetki

Päivän toinen ruuhka alkaa klo 13 jälkeen, kun runsaslukuinen yleisö saapuu kuuntelemaan Pysäkin orkesterin torstaikonserattia. Ennen sitä juodaan iltapäiväkahvit.

Klo 14 alkaa salissa soida kutsuvat sävelet: vanhaa ja toivottua musiikkia, jossa mukana valssit ja polkat. Välillä on yhteislaulun vuoro. "Rakovalkealla" ja "Kylmän kukka" herättävät paikalla olleen rouvan mielessä rakkaita muistoja.

Konsertin jälkeen osa kuulijoista jää keskustelemaan, osa kiiruhtaa koteihinsa katsomaan TV:sta hiihdon MM-viestikisää. Myös Pysäkillä avataan TV. Puheen sorina, kilpailun herättämä jännitys ja TV-selostus nostattavat kahvilasalin melutason korkealle. Toiset vetäytyvät aivan TV:n tuntumaan kullakseen paremmin ja huutelevat väliaikatietoja taemmalla olleille. Riemu nousee kattoon, kun Suomi saa naisten viestissä kultamitalin.

Kuuntelemista ja avun tarjoamista

Kolmessa toimistihuoneessa soi puhelin usein ja ihmiset poikkeavat toimihenkilöiden luokse - sopimuksen mukaan tai sopimatta - keskustelemaan mieltään askarruttavista asioista. Myös Pysäkin ulkopuolella on runsaasti vapaaehtoistoimintaa: Yhteislaulu-, musiikki- ja hartaushetkien vetäjät, tuolijumpan ohjaajat ja "peliporukka" vierailevat vanhusten hoitokodeissa. Ystäväpalvelussa mukana olevat käyvät ystäviensä kodeissa ja kävelykaverit sekä pyörätuoliulkoiluttajat työntävät vanhuksia kaupungin kävelyreiteillä.

Toiminnanohjaaja Arja Ratava-Laineen työpäivään sisältyi monia kohtaamisia. Vapaaehtoinen poikkosi huoneessa mukanaan kirjoittamansa kirje mieltään askarruttaneesta asiasta. Hän oli turhautunut julkisen terveydenhuollon haluun ja hitauteen panostaa vanhusten ulkoiluun. Hänestä eivät Pysäkin pyörätuoliulkoiluttajat yksin pysty huolehtimaan kaupungin hoitokotien ja yksinäisten, kotona-asuvien ikääntyneiden ulkoilun tarpeesta. Kotipalvelun kodinhoitaja oli varannut Arja Ratava-Laineelta ajan yksinäiselle leskirouvalle, jotta tämä saisi tietää, millaista toimintaa ja palveluja Pysäkki voisi rouvalle tarjota. Keskustelun päätteeksi rouva lupasi tulla keskiviikon tuolijumppaan sekä Maanantaiseuraan. Naishenkilö lähestyi toiminnanohjaajaa puhelimitse. Hän kertoi, että hänen muistihäiriöistä omaistaan oli kohdeltu huonosti palvelutalossa puhumalla tälle epäystävällisesti ja syyllistäen. Arja Ratava-Laine otti välittömästi yhteyttä laitoksen johtajaan ja kertoi valituksesta. Johtaja lupasi keskustella asiasta henkilökunnan kanssa. Yksinäinen ja sairas 87-vuotias mies kävi kertomassa elämästään. Arja Ratava-Laine selvitti hänelle, millaista avunvälitystä Pysäkki voisi hänelle tarjota sekä kutsui häntä poikkeamaan Pysäkillä kahvilla. Edellisten lisäksi toiminnanohjaaja kirjoitti vuoden 2008 toimintakertomusta.

Palvelusihteeri Leena Mikolan ystävällinen ääni vastaa päivittäin lukuisiin puhelinsoittoihin koskien ikääntyneiden tai heidän omaistensa avunpyyntöjä. Vastaavasti hän soittaa useita soittoja vapaaehtoisille, viranomaisille ja Pysäkin asiakkaille. Helmikuisena torstaina puhelimitse oli tullut neljä avunpyyntöä, jotka Leena Mikola selvitti sekä lisäksi kolme aiempaa pyyntöä. Jokaisen pyynnön toteuttajaksi löytyi vapaaehtoinen noin 70 "akuuttikeikkalaisen" joukosta. Yksi päivän avunpyynnöistä kohdistui henkilöön, jolla on toispuolihalvaus, afasia ja muistihäiriö. Hän tarvitsi auttajaa röntgeniin. Puhelinsoittojen välissä Leena Mikola monisti maaliskuun ohjelmaesitteitä, valmisteli VET:n kokousta ja lähetti postia vapaaehtoisille.

Diakoni Marko Pasmaan päivä jatkui palaverin jälkeen ystävötoiminnan, talousasioiden ja kirjoitustöiden parissa. Ystävötoiminnan piirissä on satakunta vapaaehtoista ja asiakasta. Ystävöpyyntöjä tulee yhteistyökumppaneilta, vanhusten omaisilta ja vanhuksilta itseltään. Kaikkiin pyyntöihin ei pystytä vastaamaan. Ystävät pitävät yhteyttä Marko Pasmaan puhelimitse tai piipahtavat hänen työpisteessään. Torstaina ei kukaan pyrkinyt juttusille.

Diakoni Lauri Nurmi, kaksivuotisen Pysäkin kehittämisprojektin vastuhenkilö, on talvilomalla. Työpöydällä odottelevat työt; Pysäkin edellisen vuoden toimintakertomuksen aineisto sekä emäntäpalaverissa sovittujen pelisääntöjen ja tehtävien työstäminen. Paperipinossa on myös hahmotelma Pysäkin ilmapiirikartoituksesta, joka lähetetään vapaaehtoisille lähiviikkoina.

Vahtimestari-Veli soitti heti aamusta seitsemän aamukorva-soittoa vanhuksille ja sai heihin kaikkiin yhteyden. Kello 11 hän laitoi ohjelasalin esityskuntoon ja kiihuhti

"akuuttikeikalle". Kyseessä oli kaupassa käynti vanhuksen kanssa. Sen jälkeen Veli keitti tälle kahvit ja pisti ostokset jääkaappiin. Ennen työpäivän päättymistä hän kunnosti ohjelmasalin seuraavaa päivää varten kokoustilaksi.

Päivä on pulkassa – se jatkuu sittenkin

Kello 15 jälkeen kahvilavieraat ovat poistuneet ja TV vaimennettu. Keittiössä on enää emäntävuorossa oleva vapaaehtoinen, joka siisti kahvipöydän, pesee astiat ja tyhjentää roska-astiat. Toiminnallisesti vilkas päivä on takanapäin.

Arja Ratava-Laine tulee toimistostaan kahvilan puolelle ja istahtaa keinutuoliin lepuuttamaan selkensä ja hälinästä, musiikista ja ajattelemisesta väsynyttä päätään. Hän on tyytyväinen päivään. Siihen on sisällynyt apua, turvaa, iloa ja mahdollisuuksia, - niitä aineksia, joita varten Pysäkki on olemassa. Leena Mikolan työhuoneesta kuuluu rahan kilinä. Hän laskee päivän kahvikassaa.

Työntekijät tekevät lähtöään, kun joukko vapaaehtoisia astuu kahvilasaliin. Näytelmäpiiri Hulvattomat, noin 20 vapaaehtoista, kokoontuu suunnittelupalaveriin. Se päättyy kello 17, jolloin on vuorossa Kulttuurikaaren runo- ja kirjoittajapiirin tapaaminen. Siihen saapuu kahdeksan kirjoittajaa. Piirin vetäjä on sairastunut ja hänen aviomiehensä tuo ryhmälle tehtävän. Kirjoittajat analysoivat runoa ja lukevat toisilleen omia kirjoitelmiaan.

Torstai-iltaisain Pysäkillä kokoontuu vuoroviikoin pienryhmät, Krito ja Jännittäjät. Kritoon kuuluvat henkilöt purkavat ja jakavat yhdessä sekä kouluttajan johdolla elämänsä solmuja ja käännekohtia. Tänä torstaina Krito on peruttu talvilomien vuoksi. Jännittäjä-ryhmä tulee ensi torstaina. Se on kokoontunut vuodesta 2003 lähtien vertaisohjaajan johdolla.

Kello 19 runo- ja kirjoittajapiirin vastuuhenkilö sammuttaa valot ja sulkee ovet. Päivä Pysäkillä oli tyyppillinen, kuitenkin omanlaisensa. Siihen sisältyi paljon samaa, hyväksi ja tarpeelliseksi koettua kuin sen ensimmäisinä toimintavuosinakin. Auttaminen ja palvelut kohdistettiin sinne, missä tavallisen ihmisen arkiset taidot edistävät yhteistä hyvää.

1. LÄHIMMÄISPALVELUA JA OSALLISUUTTA

Vapaaehtoistyötä Hämeenlinnan seurakunnassa

Kun seurakunta elää ihmistä lähellä, ovat myös seurakuntalaiset lähellä toisiaan. Tarvitaan rohkeutta uusien toimintamuotojen kokeilemiseen. Seurakunta edistää lähimmäisyyttä myös lisäämällä vapaaehtoistoimintaa eri aloilla ja antamalla seurakuntalaisille mahdollisuuksia monin eri tavoin toimia ja kantaa vastuuta seurakunnassa. Ote Hämeenlinnan ja Vanajan seurakuntayhtymän toimintasuunnitelmasta vuonna 1987.

Hämeenlinnan seurakuntien diakoniassa alkoi vuodesta 1985 uusi vaihe. Seurakuntaan tuli diakoniasihteeriksi Mikko Metsänen, joka oli ollut Lahden ja Nastolan seurakunnissa rakentamassa seurakuntien yhteistä vapaaehtoishanketta. Hän viritteli Hämeenlinnassa samankaltaista toimintaa ja jo samana vuonna

käynnistyi seurakunnan vapaaehtoistyö, yhdyshenkilönä Eila Mäensivu. Ensimmäiselle vapaaehtoisten koulutuskurssille hakeutui yli 50 kaupunkilaista, joista 28 valittua suoritti kurssin.

Vapaaehtoisuuteen perustuvaa lähimmäispalvelua oli Hämeenlinnassa ollut aiemminkin. Siitä mainittakoon seurakunnan vuodesta 1969 ylläpitämä palveleva puhelin, lyhyesti PP, ja vuodesta 1976 alkanut ystäväpalvelu. Vapaaehtoiset käynnistivät vuonna 1987 akuuttipalvelun eli lyhytaikaisen auttamisen, joka sekä oli jatkoa jo aiemmin seurakunnassa toteutetulle saattopalvelulle. Niin ikään vapaaehtoiset pitivät torstai-kahvilaa, jossa kahvitarjoilun ohessa oli ohjelmatoimintaa.

Vuonna 1987 vapaaehtoistyö laajeni huomattavasti seurakunnan ottaessa aktiivisesti yhteyttä eri tahoihin. Kymmenkunta yhteisöä, muun muassa sosiaalitoimisto, mielenterveystoimisto, keskusvankila, SPR sekä joukko kansanterveys- ja vammaisjärjestöjä muodostivat seurakunnan vapaaehtoisten kanssa toimintaa johtavan vapaaehtoisryhmän, ns. prosessiryhmän. Se johti ja organisoi vapaaehtoistyötä, huolehti taloudesta, työnohjauksesta sekä koulutuksesta. Seurakunnan vapaaehtoistyön yhdyshenkilönä oli vuodesta 1991 Tiina Kröger.

Laajempia näköaloja

Kehitysmaiden kohtalosta huolta kantavat nuoret perustivat diakoniasihteri Mikko Metsäsen tuella Hämeenlinnan Kehityskauppayhdistyksen 1985. Sen toimijat etsivät aktiivisesti yhteistyöverkostoa ja saivat ensimmäiseksi yhteistyökumppanikseen Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistyksen. Tämän jäsenet, Tarja Helanen ja Pekka Lampinen, laativat vuonna 1990 Etelä-Suomen luonnonsuojelupiirille apuraha-anomuksen projektityöntekijän palkkaamiseksi Kehityskauppayhdistykselle. Apuraha myönnettiin ja toimipaikka-kahvila Ihmemaa avattiin Koulukatu 16:ssa sijaitsevaan liiketilaan.

Toimipaikka-kahvilalle oli sosiaalinen tilaus. Hankkeeseen tuli mukaan kymmenkunta yhteisöä ja järjestöä, mm. Hämeenlinnan seurakunnan vapaaehtois- ja lähetystyö. Aiemmin toiminut prosessiryhmä hajosi useiden sen yhteisöjen liittyttyä Ihmemaa-ryhmään. Diakoniasihteri Mikko Metsäsen oli aktiivisesti kehittämässä Ihmemaa-kauppaa, uutta kaupunkilaisten kohtaamispaikkaa. Se tarjosi hänen mielestään mahdollisuuden kaataa raja-aitoja ja tukea yhteistoimintaa. Seurakunnan vapaaehtoistyön yhdyshenkilölle Tiina Krögerille ja hänen työparilleen Anne Leinolle järjestettiin oma nurkkaus Ihmemaan tiloihin. Kaupan myynnistä vastasi projektihenkilö, kahvilasta seurakunnan vapaaehtoiset.

Pian todettiin, että Koulukadulla sijaitseva Ihmemaa oli kaupallisesti syrjässä ja seurakunnalle varattu nurkkaus liian pieni. Uusi toimipaikka löytyi vuonna 1991 Sibeliuksenkadulta. Sijainti oli parempi, mutta liiketilat soveltuivat huonosti kahvilan pittoon. Huoneiston ylläpidosta koitui Ihmemaa-kaupan taustayhteisöille raskaita. Niinpä lamakauden puristuksessa se jouduttiin sulkemaan jo seuraavana vuonna. Samalla Ihmemaa-ryhmä hajosi.

Hämeenlinnan seurakunnan kiinteistössä, Rauhankatu 14, oli nuorisolle tarkoitettu toimitila. Seurakunnan vapaaehtoiset siirtyivät sinne elokuussa 1992 ja kunnostivat paikan omaksi Olotilakseen. Sittemmin paikka sai nimekseen Varpun kammari seurakunnan vapaaehtois- ja pakolaiskysymyksiä hoitavan vs. diakoniatyöntekijä Varpu Tiainen-Niemisen mukaan. Lähimmäispalvelua hoidettiin nyt Varpun kammariassa. Siellä oli myös vapaaehtoisten päivystys, kahvila ja säännöllisiä

ohjelmatuokioita. Vapaaehtoisten joukko kasvoi vähitellen toiselle sadalle. Toimintaa koordinoi työllistämistuella palkattu henkilö.

1990-luvun lama tuli raskaana Hämeenlinnaan. Työttömyys lisääntyi ja nousi yli 20 %:n. Varpun kammarissa otettiin vastaan tulevaisuudestaan murheita kantavia ihmisiä.

Yhdessä hyvä olotila, kirj. Anja Pajanen

Tulin Hämeenlinnaan kesällä 1991 Toivo Viitasen puolisoksi. Aluksi oli kova ikävä entiseen kotikaupunkiin ja matkustinkin usein väliä Hämeenlinna- Uusikaupunki. Samalla kotiuduin Viitaselle ja tähän kauniiseen kaupunkiin. Sydämessäni toivoin ja rukoilin, että löytäisin paikkani ja vapaaehtoistyötä seurakunnassa. Syksyllä -92 näin Hämeen Sanomissa ilmoituksen, että seurakunnan diakoniatyö avaa Olotila-nimisen paikan, jossa on avoimet ovet tulla viettämään aikaansa. Oli myös kutsu infotilaisuuteen ja koulutukseen. Sinne haluan ja siitä se alkoi. Diakoniakeskuksen pienessä huoneessa oli info-tilaisuus täynnä väkeä. Diakonissa Varpu Tiainen-Nieminen ja diakoni Mikko Metsänen yhdessä Raijan ja Annelin kanssa kertoivat tulevasta työstä ja Raija ja Anneli kertoivat kokemuksistaan vapaaehtoisina intoa puhkuen. Tämän tapahtuman jälkeen alkoi koulutus Olotilan päivystäjille.

Tulipa odotettu päivä tammikuussa. Olotila kutsui kaupunkilaisia viihtymään keskusseurakuntatalon alakerrassa olevaan huoneeseen maanantaista perjantaihin klo 9-15. Paikalla oli vastaajina 1-2 vapaaehtoista päivystäjää. Keitimme kahvia alakerrassa ja tiskasimme astioita toivotellessamme asiakkaat tervetulleeksi. Ihmisiä kävi sopivasti. Jotkut oleskelivat monta tuntia. Ilmapöytä oli vapaa ja iloinen. Tarjolla oli kahvin lisäksi keskustelua, pöytä- ym. pelejä, lukemista ja vapaata yhdessäoloa.

Sain Olotilassa uusia ystäviä. Tutustuin mm. Heli Tähtiseen, Inkeri Ervastiin, Sylvi Siren'iin ja Toivoon, Raijaan ja tietysti Varpu Tiainen-Niemiseen. Erikoisen ryhmän muodostivat Eero, Markus ja Marko. Heillä riitti tuntitolkulla jutustelua, johon päivystäjäkin ehti välillä mukaan parantamaan maailmaa, kuten leikkilisesti totesimme. Nämä pojat eivät olleet tyhjänpuhujia, vaan heidän skaalansa oli laaja eri elämänalueilta syventyien hengellisiin kysymyksiin, ihmisten elämäntapaan, musiikkiin, jopa maailman tapahtumiin. Oli rakentavaa, joskus hyvin työstävää kohdata erilaisia ihmisiä suruineen ja iloineen. Tunnuksemme oli "Yhdessä hyvä olotila".

Jossain vaiheessa joku keksi, että annettaisiin paikalle nimi. Äänestyksen perusteella nimeksi tuli Varpun kambari. Rakastimme kammariamme ja siellä oli kiva touhuta. Keksimme viettää jouluaattojuhlaa ja kutsuimme seurakuntautisissa halukkaita mukaan. Kahtena jouluna oli pieni joukko kamarissa. Kahvin ja leivonnaisten lisäksi oli toisena jouluna joulupuuroakin, isäntänä Pekka Lilja. Ensimmäisenä jouluna oli nuori pastori perheineen muuta ohjelmaa juhlistamassa. Väkeä oli aluksi vähän. Minä olin Toivo-mieheni kanssa jouluaaton juhlissa alusta asti, myöhemmin myös Pysäkillä vuoteen 1997 asti.

Kun Varpun kammarissa kerrottiin, että etsittäisiin suurempaa ja toimivampaa olopaikkaa, meitä päivystäjiä jännitti, millaiseksi toiminta uudessa toimipaikassa muodostuu ja miten selviämme muutoksissa.

Tiina Kröger, äitiyslomalta palannut ja toiminnastamme vastannut diakonissa, lohdutteli ja rohkaisi. Aikanaan olimme innolla mukana myös Pysäkin toiminnassa.

Varpun kammari suljettiin kesäkuussa 1994, uusi toimipaikka avattiin 22.8. ja sai nimekseen Pysäkki. Pienestä Varpun kammarista kasvoi laaja-alainen vapaaehtoiskeskus. Olen iloinen, että voin vielä v. 2009 olla mukana Arkihartaus-tiimissä, käydä vanhainkodissa ja Martta ystävän luona palvelutalossa. Kiitollisena Pysäkistä laulelen;

*Nyt oon vanha ja pöytäni ääres`
istun mennyttä muistellen.
Kiitosmieli mun sydämessäin nousee
luokse Isäni taivaallisen.*

Hämeenlinnan kaupunki tulee seurakunnan kumppaniksi

Vapaaehtoistyö - vastaus avun ja toiminnan tarpeeseen

Kaupunginvaltuuston jäsenen Arja Ratavan aloitteesta kaupunginhallitus elvytti vuonna 1993 aiemman, jo 1970-luvulla, perustetun työllisyystoimikunnan. Sen tehtävänä oli kehittää uusia työllistämishankkeita, joita valtio rahoittaa puoliaksi kaupungin kanssa. Toimikunta suunnitteli työttömien osallisuutta ja ehkäisevää toimintaan edistävän projektin.

Projekti jakaantui kolmeen osa-hankeeseen. Niistä yksi oli työttömien aktivoiminen vapaaehtoistyöhön. Hanke eteni merkittävästi kokouksessa 15.11.1993, jolloin kaupungin henkilöstöpäällikkö Ilari Seppälä kertoi muissa kaupungeissa toteutetuista vapaaehtoistyöhankkeista. Niissä toimijoina ovat työttömät ja lomautetut. Hän ehdotti, että Hämeenlinnan kaupunkikin käynnistäisi tällaisen hankkeen tukemalla sitä vastapalveluksin, kuten tila-, toimisto- tai työnjohtoapuna. Esitys sai kannatusta ja työtyhmä, Tarja Helanen, Arja Ratava, Ilari Seppälä ja Tiina Mäki, sai tehtäväkseen kevääseen 1994 mennessä selvittää vapaaehtoishankkeen käynnistämismahdollisuudet, voimavarat, yhteistyökumppanit ja toiminnan kohteet.

Alkuvuodesta 1994 työryhmässä keskusteltiin vapaaehtoistyöstä Hämeenlinnassa. Diakoniasihteerin Mikko Metsänen esitteli työryhmälle seurakunnan vapaaehtoistoimintaa, jossa oli mukana 150 vapaaehtoista palvelevassa puhelimessa, ihmissuhderyhmien kerhonojajoina, leiri- ja retkitoimikunnassa, lähetysmäntinä ja kahvilaemäntinä Varpun kamarin kohtaamispaikalla. Mikko Metsänen oli halukas laajentamaan toimintaa. Se toteutuisi parhaiten hänen mielestään uudessa toimipisteessä ja aktiivisen, vapaaehtoisten kanssa kiinteästi toimivan vetäjän johdolla.

Vanhustenhoitoprojektista vastaava Marja-Liisa Rantanen kertoi, että Hämeenlinnassa huonokuntoisten ja yksinasuvien vanhusten avuntarve oli kasvussa ja erityisesti keskustan alue on ongelmallinen. Vanhusten parissa oli hänen mielestään paljon vapaaehtoistyön mahdollisuuksia.

Suunnitteluryhmän Mikko Metsänen, Arja Ratavan ja Tiina Mäen tehtäväksi tuli tehdä konkreettinen esitys keskuksen perustamisesta keskustan alueelle. Se alkoi työn ripeästi. Jo maaliskuussa se oli löytänyt vapaaehtoiskeskukselle vuokrattavat toimitilat Arsenal-pankin omistamasta kiinteistöstä, Raatihuoneenkatu 7. Tilasta tehtiin aiesopimus 11.4.1994 Suomen Säästöpankki - SSP Oy:n kanssa. Huoneisto oli pinta-alaltaan 134 m², lisäksi kellaritilat, 79 m². Tekninen virasto laati sen

korjauksesta rakennustapaselostuksen. Jokainen neliö arvioitiin ja tiloille määriteltiin kunnostustarpeet.

Tällaisen vapaaehtoistyönkeskuksen haluamme

Suunnittelutyöryhmän, Metsänen, Ratava, Mäki, mallina oli Tampereen seurakuntien ylläpitämä Mummon kammari, johon ryhmä kävi tutustumassa. Omista ja ulkopuolisista vaikutteista syntyi pala palalta toiminnan sisältö, rakenteet ja edellytykset. Seuraavassa työryhmän lähtöajatuksia:

Toiminnan päätarkoituksena on ihmisten auttaminen, avunpyyntöjen vastaanottaminen ja vapaaehtoisista välittäminen. Keskus vastaa ihmisten tarpeeseen tehdä ja vastaanottaa inhimillistä apua ja saada siten mielekästä sisältöä elämään. Toiminnan yhteiskunnallisena perusteluna on työttömien suuri määrä ja ihmisten kasvava avun tarve.

Seurakunnan lähimmäispalvelun työmuodot, palveleva puhelin, tukihenkilötoiminta ja akuuttipalvelu sekä kahvilatoiminta ohjelmapalveluineen jatkuvat uudessa vapaaehtoistyönkeskuksessa. Vapaaehtoisten houkuttelemiseksi keskuksessa järjestetään vaihtuvia tapahtumia eri kohderyhmille, askartelua, yhteislauluhetkiä ja näyttelyitä.

Toimintaa ohjaavia arvoja ovat lähimmäispalvelun periaatteet: palkattomuus, toiminnan ilo, vapaaehtoisuus, tavallisen ihmisen taidot, vastavuoroisuus, tasa-arvo, puolueettomuus, luotettavuus, turvallisuus, luottamuksellisuus sekä palvelut saajan ehdoilla.

Vapaaehtoistyöntekijät ovat laaja "näkyvä" verkosto, jonka toimintaa keskus edesauttaa ja palvelee kaikin mahdollisin tavoin. Kaupungin perusturvassa on yhteyshenkilöitä, jotka viestittävät avuntarpeesta ja mahdollisista avuntarjoajista. Myös alan opiskelijat harjoittelevat keskuksessa. Työ helpottaa viranomaisten työtä ja yhdistää eri toimintatahoja.

Vapaaehtoistyönkeskus palkkaa yhden henkilön työllistämisvaroin suunnittelemaan toimintaa. Hän toimii keskuksen toiminnanohjaajana, jonka tehtäviin kuuluu keskuksen perustaminen, organisointi, tiedonkulku, vapaaehtoisten rekrytointi ja yhteydet heihin. Seurakunnan työntekijä työskentelee 2/3 työajastaan vapaaehtoistyönkeskuksessa hoitaen mm. vapaaehtoisten kortistoa, suunnittelee vapaaehtoiskoulutusta ja toimii toiminnanohjaajan työparina.

Keskuksen vuotuiset vuokrat ja työllistetyn henkilön palkkaus sekä perustamiskustannukset nousevat yli 250 000 mk:n.

Kaupungin ja seurakunnan kumppanuus

Hämeenlinnan työllistämistoimikunta päätti kokouksessaan, 5.4.1994, esittää kaupunginhallitukselle, että vapaaehtoistyö seurakunnan kanssa aloitetaan kahden ja puolen vuoden kokeiluna. Lisäksi työllistämistoimikunta pyysi kaupunginhallitusta osoittamaan keskuksen perustamiskustannuksiin ja puolen vuoden käyttökustannuksiin määrärahan. Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotukset 2.5.1994.

Seurakunta päätti lopettaa Varpun kammarin toiminnan ja siirtää sen ja lähimmäispalvelun työmuodot vapaaehtoistyön keskukseseen. Samoin päätettiin siirtää

sinne Varpun kammarin kalusteet ja puhelinosa sekä tarjota keskukselle monistuspalvelut, vakuutukset ja käytettävissä olevat tiedotuskanavat.

Vapaaehtoistyönkeskusta koskevat päätökset perustuivat kaupungin ja seurakunnan keskinäiseen kumppanuuteen. Se toimisi itsenäisenä yhteisönä kaupunginhallituksen ja seurakunnan diakoniakeskuksen ohjauksessa. Toiminnan käynnistämistä varten valittiin kaupungin ja seurakunnan yhteinen vapaaehtoistyöryhmä, johon tulivat Mikko Metsänen ja Tiina Kröger seurakunnasta, Tiina Mäki ja Arja Ratava kaupungilta ja Heli Tähtinen vapaaehtoisista.

Seurakunnan lähimmäispalvelun kokouksessa, 17.3.1994, keskusteltiin yhteistyöstä, lähinnä käytännön muutoksista, jota yhteistyö tuo tullessaan. Erityisesti keskustelijoita askarrutti, kuinka moni lopettaisi vapaaehtoistyön, kun se ei olisi pelkästään seurakunnan toimintaa. Myös pelättiin, miten käy hengellisen puolen, jos kaupunki tulee hankkeeseen mukaan.

Vapaaehtoistyön periaatteet, resurssit ja pelisäännöt

Hämeenlinnan kaupunki piti välttämättömänä, että vapaaehtoistyönkeskus toimii työttömien ja lomautettujen puolesta, koska kaupungin tuki vapaaehtoiskeskukselle tuli työllistämisvaroista. Toiminta suunnattiin kaikille, ketään rajaamatta. Sosiaalisektorilla oli avuntarvetta. Seurakunnan näkökulmasta tärkeintä oli ihmisten auttaminen. Seurakunta oli mukana toiminnassa omana itsenään sikäli, että ohjelmassa oli mukana myös hengellistä ohjelmaa. Avunvälitys oli neutraalia eikä se rajannut ihmisiä. Vapaaehtoistyön lähtökohtina olivat tavallisen ihmisen taidot, empatia, vierellä kulkeminen, kuunteleminen ja palveleminen.

Hämeenlinnan kaupunki palkkasi työllistämisvaroin Vapaaehtoistyökeskuksen projektihoitajaksi Arja Ratavan ja seurakunta hänen osa-aikaiseksi työparikseen vapaaehtoistyöstä vastaavan Tiina Krögerin. Vapaaehtoistyönkeskuksen toiminnan käynnistyttyä vapaaehtoiset huolehtivat kahvilatoiminnasta sekä olivat tukihenkilöinä, akuuttiauttajina, palvelevan puhelimen päivystäjinä, ryhmien ohjaajina ja näkövammaisten oppaina. Keskuksen toiminnan suunnittelusta vastasivat Arja Ratava ja Tiina Kröger sekä kolme vapaaehtoista, joista yksi vaihtui vuosittain. Ryhmä sai nimeksi VET – vapaaehtoistyön suunnitteluryhmä.

Maksuliikenne hoidettiin siten, että kaupungin laskut ohjautuivat kaupungin henkilöstöpäällikön kautta ja seurakunnalle budjetoidut laskut lähetettiin seurakuntaan.

Toiminta käynnistyi elokuussa 1994 elomessujen aikaan, jolloin oli mahdollisuus mainostaa toimintaa.

Seurakunnan lähimmäispalvelun kokouksessa, 20.7.1994, pohdittiin uuden vapaaehtoistyönkeskuksen nimeä. Siitä järjestetty kilpailu oli tuottanut siihen mennessä vain vähän nimiehdotuksia. Parhaimpina ehdotuksena pidettiin nimeä, Keidas. Vielä 8.8. kokousmuistiossa todettiin, että vapaaehtoiskeskus oli vailla nimeä. Nimiehdotuksia odotettiin lisää. Lopullinen päätös tehtiin kolmesta vaihtoehdosta: Keidas, Lähde ja Pysäkki, joista viimeinen tuli valituksi.

2. KOKEILUHANKE 1.8.1994 - 31.12.1996

Onko sinulla aikaa olla ihmisenä ihmiselle?

Vapaaehtoiskeskus – ei enää vapaaehtoistyönkeskus - avasi ovensa maanantaina 22.8.1994. Keskuksen nimi, Pysäkki, kuvaa paikan luonnetta: sinne pysähdytään hetkeksi ja sieltä lähdetään. Vapaaehtoiskeskus Pysäkki merkitsi tilanteesta riippuen joko huoneistoa, toimintaa, toimihenkilöitä ja vapaaehtoisia tai ainoastaan huoneistoa Raatihuoneenkatu 7:ssä, johon kuului kahvilasali, keittiö, toimistohuone ja alakerran koulutustila. Lehdistötilaisuudessa Pysäkillä, 26.8.1994, esiteltiin uutta vapaaehtoiskeskusta, sen tehtävää ja toimintaa tiedotusvälineille. Tilaisuudessa olivat läsnä apulaiskaupunginjohtaja Elina Lehto, henkilöstöpäällikkö Ilari Seppälä, kirkkoherra Seppo Häyrynen, diakonisihteeri Mikko Metsänen, Arja Ratava, Tiina Kröger, Heli Tähtinen, Raija Lehtinen, Mirja Vihervaara ja Riitta-Maija Aalto

Hämeenlinnan keskustassa Raatihuoneenkadun katutasossa avattiin maanantaina, 22.8. ainutlaatuinen Vapaaehtoiskeskus Pysäkki. Kaupungin ja seurakuntien yhteishankkeena perustettu Pysäkki on kaikenikäisten kohtaamispaikka ja samalla keskus, josta hoidetaan laajaa vapaaehtoistyön verkostoa. Hämeenlinnan kaupunki vastaa Pysäkin perustamis- ja käyttökuluista sekä yhden työntekijän palkasta. Hämeenlinnan seurakuntien lähimmäispalvelu ja Varpun kamarin toiminta siirtyy kokonaisuudessaan keskuksen. Aamulehti 27.8.1994.

Pysäkin avajaisjuhlaa vietettiin pyhäpäivänä, 28.8.1994. Ohjelman aluksi laulettiin virsi, kanttori Tea Lankisen johdolla. Tuula Salin ja Tea Lankinen lausuiivat runoja ja Yrjö Hänninen lauloi. Tiina Kröger piti lyhyen puheen ja lopuksi kirkkoherra Seppo Häyrynen siunasi keskuksen.

Pysäkki syntyi 28.8.1994, kirj. Elsa Filen

*Lapsi syntyi kesällä,
aurinko heleästi paistoi.
Heilimöi viljapelto,
kuu kummasti kumotti.
Sait hyvät lähtökuopat
siunatun vastaanoton.*

*Seurakunta äitinä,
kaupunki isänä,
tuutijoita runsain joukoin
ja lapsi Pysäkiksi kastetaan nimeltään.*

*Paikan sai paremmanpuolisen
Aivan kaupungin sydämeen.
Sieltä lämpö vastaan tulvahtaa.*

*Vapaaehtoiset hyörii
sekä hymyä jakelee
rientävät auttamaan
minne tarvitaan
talkoomielellä toimimaan.*

*Poikkea sisälle kahvikupponen nauttimaan
kerä vehnäsen emäntien leipoman.
Lehtiä samalla tutkien.*

Toiminta käynnistyy

Toiminta uudessa vapaaehtoiskeskuksessa alkoi ripeästi. Suunnitelmat pantiin täytäntöön toiminta-ajatuksen ja sovitun ideologian mukaisesti:

Vapaaehtoiskeskus Pysäkki

- vastaa ihmisten tarpeisiin tehdä vapaaehtoistyötä ja saada siten mielekäs-tä sisältöä elämäänsä
- mahdollistaa työttömien, osa-aikaisten, eläkeläisten ja opiskelijoiden mu-kanaolon samassa työyhteisössä
- vastaa ihmisten vapaaehtoispyyntöihin
- toimii yhteistyössä kaupungin, seurakuntien ja eri yhteistyötahojen kanssa
- toimii kahvilana/ kohtaamispaikkana/ infopisteenä
- on vapaaehtoisten koulutuspaikka

Elomessuilla Pysäkki esittäytyi kaupunkilaisille omalla osastollaan. Messuvieraiden huomiota kerättiin Heli Tähtisen ja Kylli Kylliäisen tekstaamalla mainoksilla ja haluk-kaille kerrottiin kahvipöydän ääressä toiminnan sisällöstä ja tavoitteista.

Kun auttamisen halu ja tarve kohtaavat

Pakko” ei kuulu kolmannen sektorin sanoihin. Motiivi lähtee sydämestä käsin. Mikko Metsänen, 1998.

Työttömyys ja 1990-luvun taloustaantuma koettelivat kaupunkilaisia. Ihmiset lähtivät ennakkoluulottomasti lähimmäistensä auttajiksi tai suhtautuivat siihen myönteisesti. Kaupungin ja seurakunnan yhteishanke kasvoi ja laajeni auttamistyöksi, jonka kohde-ryhmää ei rajattu. Kokeiluhanke käynnistyi Varpun kammarista tutuilla ja tarpeellisiksi koetuilla toimintamuodoilla. Uusia kertyi matkan varrella tarpeen ja tekijöiden mukaan

Pysäkkiä perustettaessa yksi sen lähtökohdista oli työttömien aktivoiminen ja vas-taaminen ihmisten tarpeeseen tehdä vapaaehtoistyötä. Osa työttömistä halusi tehdä jotakin päivärahansa eteen ja kyselijöillekin oli helpompi sanoa olevansa vapaaeh-toistyössä kuin työtön. Pysäkki oli paikka, jonne oli helppo tulla toimimaan erilaisten ihmisten joukkoon leimautumatta työttömäksi. Ahkerimpia Pysäkin vapaaehtoisia oli-ivat kuitenkin eläkeläiset. Seurakunnan vapaaehtoiset toivat Pysäkillä kokemuksensa ja taitonsa - osa ristiriitaisin tuntein. He kotiutuivat paikkaan ja innostuivat uusistakin tehtävistä. He, jotka epäröivät eniten, löysivät paikan seurakunnan muista vapaaeh-toisryhmistä

Pysäkin vapaaehtoisten määrä kasvoi ja lähenteli kokeilujakson lopulla kolmea sa-taa. Aktiivijoukon määrä tosin vaihteli työllisyyden mukaan: jos työtön sai työpaikan, vapaaehtoistyö usein jäi. Miehiä oli vapaaehtoisista vain 10 %. Uusia miesvapaaeh-toisia haettiin akuuttiavun pariin, kuten lumenluotiin tai pyörätuolipotilaan ulkoiluun. Lehti-ilmoitukset olivat vetoavia: "Anna, mies, aikasi lähimmäisesellesi" tai "Voisitko an-taa hetken aikaasi ulkoiluttajana". Sosiaali- ja terveydenhoitoalalla toimineille miehille pyörätuolissa istuvan vanhuksen avustaminen kävi luontevasti, muilla aloilla työs-kennelleet vierastivat läheiseltä tuntuva kanssakäymistä. Niinpä miesvapaaehtoisille oli vaihtoehtona tarjolla pieniä remonttihommia vanhusten kodeissa sekä Boijerin hu-vilan remonttitöitä. Paitsi miehiä, myös nuoria ja perheitä haluttiin Pysäkin vapaaeh-toisiksi. Heille järjestettiin Pysäkillä omat keskustelupiirinsä. Nuorten ja työikäisten määrä vapaaehtoisista oli yrityksistä huolimatta vajaa kolmannes, ei vähiten siksi, et-tä lähes kaikki Pysäkin toiminta painottui viralliseen työaikaan.

Miesten piirin puuhamiehenä oli vuoden 1995 lähimmäinen Pauli Luhtanen. - Puolenkymmentä miestä kokoontuu Pysäkillä maanantai-aamuisin. Enemmänkin voisi tulla. Periaate on, ettei täällä tuputeta uskontoa eikä politiikkaa. Maailmaa yritetään parantaa keskustellen, vaikka ei minulta siihen mitään viisautta löydy. Usein riittää, että vain kuuntelee, mitä toisilla on sanottavaa”, totesi Pauli Luhtanen.

Nuorten aikuisten ryhmä kokoontui iltaisin, kerran viikossa. Se oli vastaus Hämeenlinna-Vanajan seurakuntien kyselytutkimukseen, jossa seurakunnilta odotettiin enemmän nuoriin kohdistuvaa toimintaa. Ryhmään kutsuttiin lehti-ilmoituksella: ”Jos olet kakskyt ja risat, tule Pysäkillä.” Ryhmän vetäjä oli teologian opiskelija Terho Asikainen ja keskustelu kosketteli yleisiä elämän-kysymyksiä.

Toimintamuodot

Voidakseen todella ymmärtää jotakin ilmiötä, on oltava siinä itse mukana.

Avuntarve oli pohjaton: yksinäisten ja masentuneiden määrä oli suuri; sairaus ja työkyvyttömyys passivoivat ihmisiä koteihinsa, TV:n ääreen. Virallinen avunantokoneisto ei pystynyt vastaamaan kaikkiin tarpeisiin. Vapaaehtoistyön periaatteiden mukaan, vapaaehtoiset eivät tehneet sellaista työtä, josta jollekin maksettiin palkkaa. Pysäkki ei toiminut ammattityön ”nurkanvaltaajana”. Pelko siitä eli kuitenkin sitkeästi aikana, jolloin monilla aloilla, kuten hoitoalalla, oli paljon työttömyyttä. Lukuisia kertoja asiaa jouduttiin perustelemaan: Hoitoalan ammattilaisten ja vapaaehtoisten edut eivät ole vastakkaiset. Ne täydentävät toinen toistaan.

Vapaaehtoiskeskuksen palkatut työntekijät Arja Ratava ja Tiina Kröger organisoivat vapaaehtoistoimintaa, rekrytoivat vapaaehtoisia, kouluttivat heitä ja hoitivat sisäisiä ja ulkoisia yhteistyösuhteita.

Lähimmäispalvelua - ihminen ihmiselle

Tukihenkilö- ja ystävätoiminta

Hämeenlinnan seurakunnan ystävätoiminta käynnistyi 1970-luvulla. 1980-luvulla seurakunnan vapaaehtoistyössä omaksuttiin nimitys tukihenkilötoiminta. Pysäkin työmuodoksi valittiin ensin tukihenkilö- ja ystävätoiminta, joka sittemmin pelkistyi ystävätoiminnaksi. Tukihenkilö-/ystävätoiminnassa oli kokeilujakson aikana noin 70 vapaaehtoista. He vierailivat oman sopimuksensa mukaisesti laitoksissa tai kodeissa nimikko-vanhuksen tai vammaisen luona.

Moni tulee käymään, mutta vain ystävällä on aikaa, Hämeen Sanomat 25.5.1995, toim. Pirjo-Liisa Niinimäki

Hämeenlinnalaisella Eija Virtasella on pitkä kokemus vapaaehtoisesta ystäväpalvelusta. Leena Joensuu on vastikään tullut Vapaaehtoiskeskus Pysäkin kautta ystäväksi Eija Virtaselle ja hänen miehelleen Ilmarille. Hän on Eijan laskelmien mukaan hänen kuudes ystävänsä. - Ulkoilemistä tässä on suunniteltu, mutta on odoteltu vielä parempia ilmoja, tuumii Eija Virtanen, joka ei mielellään liiku ulkona, kun huimaus vaivaa. Sydänkin on heikossa kunnossa. Puoliso, Ilmari ehti olla jo kolme kuukautta Pappilanniemen sairaalassa hoidettavana. Kotiuttaminen ei aluk-

